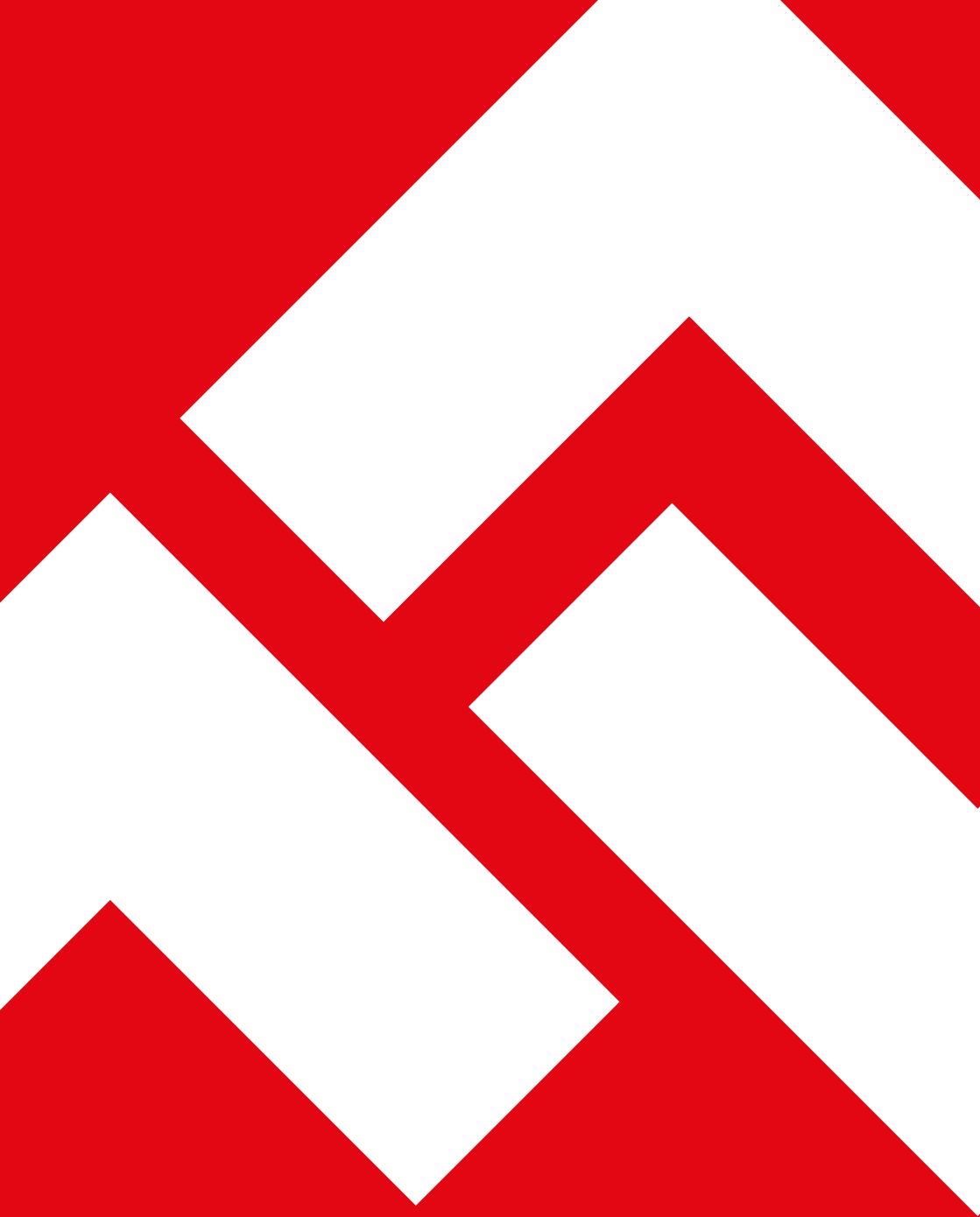

Samen doen wat nodig is

Regievoeren,
expertise delen
en innoveren

Jaarverslag
2022

Voorwoord

De Kracht van het Netwerk - samenwerken op het snijvlak van veiligheid, zorg en sociaal domein. Dat was de titel van het congres dat we in mei 2022 organiseerden. Met bijna driehonderd aanwezigen, vanuit de partnerorganisaties en programma's in het Actiecentrum Veiligheid en Zorg (AcVZ), van andere zorg- en veiligheidshuizen in het land en van onderzoeksinstellingen, was de theaterzaal in De Meervaart helemaal gevuld.

Centraal stond de vraag hoe we in de regio Amsterdam-Amstelland samenwerken aan complexe problematiek op het snijvlak van veiligheid, zorg en sociaal domein. Wat maakt dat het werkt en wat maakt het soms ook ingewikkeld? En hoe kunnen we de komende jaren nog effectiever zijn?

Want als er iets is dat de mensen typeert die bij het AcVZ betrokken zijn, is het de actiegerichtheid en bevoegenheid om een verschil te maken in het leven van mensen. Niet voor niets is ons motto 'samen doen wat nodig is'. Op het congres lieten we zien wat dat in de praktijk betekent.

Het afgelopen jaar hebben we opnieuw hard gewerkt aan het

versterken van de samenwerking tussen onze netwerkpartners in de verschillende domeinen - veiligheid, zorg en sociaal. En de urgentie daarvan is duidelijk. We zien een verharding van het milieu waarin onze doelgroepen zich bewegen. Ook wordt steeds meer zichtbaar hoezeer we als samenleving een antwoord moeten vinden op de aantrekkingskracht van drugscriminaliteit op jongeren. Tegelijk is er sprake van een toenemende capaciteitsdruk en financiële tekorten bij verschillende netwerkpartners.

In opdracht van burgemeester Halsema en de Stuurgroep Veiligheid en Zorg hebben we in 2022 regie gevoerd in uiteenlopende situaties. Dat deden we in

de Top600- en Top400-aanpak, in de aanpak Verwarde Verdachten en de regionale aanpak Overlastveelplegers, in de ROSA-aanpak en op doorgroeiërs in de drugsriminaliteit. Steeds meer zetten we de expertise die we opdoen door het regievoeren ook op andere manieren in. Bijvoorbeeld op scholen of in lokale netwerken rond forensische jeugd. En we blijven innovatieve manieren zoeken om onze expertise in te zetten daar waar nodig.

2022 was ook het jaar dat de wereld weer van het slot ging na de coronacrisis. Als zorg- en veiligheidshuis van de regio Amsterdam-Amstelland hebben we de nadelige effecten gezien die de pandemie ook had op de levens van mensen met complexe problemen op het snijvlak van veiligheid en zorg. Dat motiveert extra om onverminderd gezamenlijk te blijven werken aan deze problematiek.

Flora de Groot

Hoofd Actiecentrum Veiligheid en Zorg Amsterdam-Amstelland

Inhoud

Voorwoord	3
Wat is het Actiecentrum Veiligheid en Zorg?	6
AcVZ-congres 2022	9
Hoe is het AcVZ georganiseerd?	10
Stuurgroep Veiligheid en Zorg	10
Analyse en onderzoek	10
Informatiebeheer en juridische zaken	11
Wat het AcVZ doet	12
Top600-aanpak	12
Top400-aanpak	16
Programma Detentie en Terugkeer	21
Forensische Zaken	25
Programma Weerbaar Amsterdam / Drugscriminaliteit	32
Programma tegen Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld	36
Contextgerichte aanpak criminele netwerken	42
Persoonsgerichte aanpak Radicalisering	44
Online leefwereld	45
Treiteraankpak	46
Colofon	48

Wat is het Actiecentrum Veiligheid en Zorg?

Het Actiecentrum Veiligheid en Zorg (AcVZ) is één van de dertig zorg- en veiligheidshuizen (ZVH) in Nederland voor de aanpak van complexe casuïstiek op het snijvlak van veiligheid en zorg en/of sociaal domein. De ZVH richten zich op het terugdringen van recidive en het verbeteren van perspectief in zaken van bijvoorbeeld (jonge) veelplegers die inbreken of roofovervallen plegen, jongeren die doorgroeien in de drugscriminaliteit en personen die verward gedrag vertonen met een veiligheidsrisico. In de regio Amsterdam-Amstelland kan men voor het aanpakken van deze én andere complexe casuïstiek terecht bij het Actiecentrum Veiligheid en Zorg. Kort, het AcVZ.

Het AcVZ is een regionaal samenwerkingsverband van tientallen organisaties, van politie tot jeugdbescherming, van de reclassering tot de GGZ en GGD. Bij het AcVZ werken mensen van verschillende organisaties, onder andere:

- Gemeente Amsterdam
- Politie
- Openbaar Ministerie
- De Amstellandgemeenten (Amstelveen, Aalsmeer, Uithoorn, Diemen en Ouder-Amstel)
- Jeugdbescherming regio Amsterdam

Ruim 200 professionals werken gezamenlijk aan de complexe vraagstukken die bij het AcVZ zijn belegd. Daarvan zijn er circa 120 bij het AcVZ gestationeerd, de andere professionals werken vanuit de verschillende kernpartners.

Het voeren van regie op complexe problemen op het snijvlak van veiligheid, zorg en sociaal domein is de *core business* van het AcVZ. In alle programma's en activiteiten van het AcVZ staat (een vorm van) regie centraal. In de per- soonsgerichte aanpakken voeren regisseurs van de veertien kern- partners regie op personen in een met heldere criteria afgebakende

aanpak, opgeleid en ondersteund door het AcVZ. Een regisseur voert regie op ‘het totaal’ van de leefgebieden van de persoon in regie: zowel op het gebied van veiligheid als van zorg. Het maakt daarbij niet uit van welke moederorganisatie de regisseur afkomstig is. De regisseur voelt zich immers verantwoordelijk voor het totaal, los van de taak die hij of zij vanuit zijn eigen moederorganisatie heeft. Daarnaast brengt de regisseur expertise en netwerk vanuit zijn/haar/diens moederorganisatie mee, wat van grote meerwaarde is.

Hoe hard regisseurs zich ook inzetten om de mensen in regie te helpen, de realiteit kan weerbarstig zijn in de complexe casuïstiek waar zij mee te maken hebben. Ondanks dat we beseffen dat niet alles maakbaar is, zetten we alles op alles om het best haalbare in de betreffende situatie te realiseren. Er zijn gelukkig veel voorbeelden te noemen waarbij de regie ‘succesvol’ is afgerond, lees daarvoor ook de uitgelichte casussen bij de programma’s.

De kernpartners van het AcVZ zijn de gemeente Amsterdam (de GGD, de Amsterdamse stadsdelen en de directies Werk, Participatie en Inkomen (WPI), Onderwijs, Jeugd, Zorg en Diversiteit (OJZD) en Openbare Orde en Veiligheid (OOV)) en de Amstellandgemeenten, Openbaar Ministerie, politie, Reclassering Nederland, Reclassering Inforsa, Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdbescherming Regio Amsterdam, William Schrikker Stichting Jeugdbescherming & Jeugdreclassering en de Dienst Justitiële Inrichtingen.

Het AcVZ-Loket

Kerntaak van ieder zorg- en veiligheidshuis in Nederland is regievoeren op de meest complexe casuïstiek op het snijvlak van veiligheid, zorg en sociaal domein. In Amsterdam-Amstelland is er voor casuïstiek die niet in een persoonsgerichte aanpak past ook nog het AcVZ-Loket. Hier kunnen professionals terecht met hun complexe, vastgelopen ‘buikpijnzaken’.

De regisseur van het AcVZ-loket gaat naast de professional staan en kijkt - samen met de inbrenger - wat er nodig is. Het Loket geeft advies of schakelt (indien nodig) experts in. Het Loket zet in een deel van de aangemelde casussen onafhankelijke procesregisseurs Veiligheid en Zorg in. Ook kan het Loket inzetten op het (beter) op elkaar aan laten sluiten van strafinterventies of door het aangesloten netwerk van partners rond een vraagstuk te verbreden. We noemen dit ook wel een gelegenheidscoalitie.

Het AcVZ-Loket werkt onder meer nauw samen met de Amsterdamse stadsdelen, de afdeling Bestuurlijke Maatregelen en Gebieden van de directie OOV, de Meldpunten Zorg- en Woonoverlast en het Doorbraakteam Sociaal Domein. Het Loket zoekt afstemming met andere zorg- en veiligheidshuizen als er casussen overgedragen moeten worden, bijvoorbeeld als een persoon in regie verhuist of uit beeld is geraakt en zich (vermoedelijk) in de regio Amsterdam-Amstelland ophoudt.

Vanaf 2019 voert het AcVZ ook regie op een veelzijdig thema op het snijvlak van veiligheid, zorg en sociaal domein: het terugdringen van de ontwrichtende gevolgen van drugshandel op wijken en in het bijzonder op jongeren. Dit programma ‘Weerbaar Amsterdam - Drugscriminaliteit’

(voorheen Weerbare Mensen, Weerbare Wijken) bevat, naast een persoonsgerichte aanpak voor jongeren (tot 30 jaar) die doorgroeien in de drugswereld, een keur aan maatregelen gericht op Amsterdammers en de wijken waarin zij leven.

AcVZ-congres 2022

Op 18 mei 2022 was de theaterzaal van De Meervaart gevuld met bijna driehonderd aanwezigen, vanuit de partnerorganisaties en programma's in het AcVZ, van andere zorg- en veiligheidshuizen in het land en van onderzoeksinstituten. Onder leiding van dagvoorzitter Minchenu Maduro is gesproken over hoe we in de regio Amsterdam-Amstelland samenwerken aan complexe casuïstiek op het snijvlak van veiligheid, zorg en sociaal domein. Wat maakt dat het werkt en wat maakt het soms ook ingewikkeld?

Hoe is het AcVZ georganiseerd?

Stuurgroep Veiligheid en Zorg

Besluitvorming over programma's en activiteiten die het AcVZ uitvoert, vindt plaats in de Stuurgroep Veiligheid en Zorg. In de Stuurgroep, die wordt voorzeten door de burgemeester van Amsterdam, hebben naast de Amsterdamse wethouders Jeugd en Onderwijs, Zorg, Jongerenwerk/MBO en Wonen (de laatste twee als agendalid) en een burgemeester van één van de Amstellandgemeenten namens de regiogemeenten zitting, samen met de bestuurders en eindverantwoordelijken van de netwerkpartners van het AcVZ. De besluitvorming wordt voorbereid in het programmateamoverleg (PTO) op teamleidersniveau en het Directeurenoverleg (DO) op managers- en directeursniveau van de netwerkpartners.

Analyse en onderzoek

Resultaten van een integrale aanpak op een persoon zijn moeilijk per organisatie te ver-

antwoorden. Het aantal aanhoudingen, behandelingen of andere interventies zegt nog niets over het effect dat een integrale aanpak op de personen kan hebben. Informatie van verschillende partijen wordt daarom gecombineerd om het langetermijneffect inzichtelijk te maken. Daarvoor heeft het AcVZ een analyse- en onderzoeksteam. Samen met analisten van alle kernpartners worden de monitorproducten opgesteld die nodig zijn om de integrale aanpakken (bij) te sturen. De monitoren hebben ook een verantwoordingsfunctie.

Daarnaast houdt het analistenteam zich bezig met kwalitatieve onderzoeken, evaluaties (bijvoorbeeld van losse interventies of hele programma's) én het ondersteunen van innovatieve projecten. Een voorbeeld hiervan is het ontwikkelen van nieuwe criteria voor bestaande en nieuwe aanpakken.

Informatiebeheer en juridische zaken

De samenwerking tussen de partners van de verschillende programma's wordt geregeld in het Algemeen Convenant AcVZ, dat in 2017 is opgesteld en in 2019 is vernieuwd. De specifieke afspraken over het uitwisselen van informatie staan per programma uitgewerkt in een zogeheten gegevensregeling onder het Algemeen Convenant AcVZ. Bij het regievoeren op individuele casuïstiek zijn de regisseurs en interventieplegers dus gebonden aan strikte afspraken over informatie-uitwisseling en gegevensdeling.

Het bij elkaar brengen én het verwerken /gebruiken van de informatie van verschillende partners gebeurt via één centraal informatiesysteem. Het AcVZ gebruikt hiervoor een eigen informatiesysteem: VEHAA (VEiligheidsHuis Amsterdam Amstelland). Het functioneel beheer ligt bij het AcVZ.

VEHAA is sinds de start van de eerste (en met de uitbreiding van de) persoonsgerichte aanpakken meegegroeid. De gebruiksvriendelijkheid en toekomstbestendigheid behoeft aandacht. In 2022 is daarom een start gemaakt met een verkenning om over te

stappen op een nieuw informatie-systeem. Hierbij wordt gekeken naar wendbare up-to-date en al ontwikkelde informatiesystemen en systemen die andere Zorg- en Veiligheidshuizen gebruiken.

Daarnaast is het AcVZ scherp op de privacyregels die rondom informatiegebruik gelden. Zeker sinds de komst van de AVG in 2018 is dit een onderwerp dat grote zorgvuldigheid behoeft. Samen met privacy juristen van alle kernpartners zorgt het AcVZ, ondersteund door privacy juristen van de gemeente Amsterdam, dat alle activiteiten en procedures op het AcVZ en in haar programma's volgens de geldende privacyregels verlopen.

Op zoek naar meer informatie over het AcVZ of een specifieke vraag?

Kijk op de website:

www.amsterdam.nl/acvz

Bel het AcVZ op: **020 552 3272**

Of stuur een mail naar

secretariaatacvz@amsterdam.nl

Wat het AcVZ doet

Top600-aanpak

De Top600 is een integrale persoonsgerichte aanpak voor de meest complexe groep plegers van impactvolle delicten zoals overvallen, straatroven, woninginbraken, zware geweldsdelicten en drugs- en wapendelicten. Deze delicten veroorzaken naast materiële ook financiële en/of psychologische schade, omdat ze zich in de directe leefomgeving van mensen voordoen; dit zorgt voor een groot onveiligheidsgevoel. De aanpak is erop gericht om het aantal high-impact delicten (HIC), drugshandel en daaraan gerelateerde zware geweldsdelicten (DG) terug te dringen. En op het voorkomen van verdere schade voor de personen zelf, eventuele minderjarige familieleden en de samenleving.

Aan de Top600 zijn ruim 40 partnerorganisaties verbonden uit het veiligheidsdomein (zoals Politie, Openbaar Ministerie en Reclassering), zorgdomein

(zoals Jeugdbescherming, GGD en GGZ), en sociaal domein (zoals WPI en OJZD binnen de gemeente). Deze organisaties werken in de Top600 nauw samen, onder regie van het AcVZ. Iedere persoon op de Top600-lijst krijgt een eigen regisseur, afkomstig van één van de veertien kernpartners, die de inzet vanuit zorg en veiligheid coördineert.

Voor de aanpak zijn drie doelen gesteld: vermindering recidive, verbeteren (toekomst) perspectief en het voorkomen van afglijden van broertjes, zusjes en minderjarige kinderen in de criminaliteit. Dit doen we door zowel opsporing en vervolging (waar nodig lik op stuk) als door het bieden van zorg (naar aanleiding van een GGD-screening) of begeleiding op de leefgebieden werk, dagbesteding, inkomen, schulden en scholing. Ook wordt gekeken welke hulp en begeleiding nodig is voor de broertjes of zusjes. Dit wordt vervolgens ingezet.

Screening

Elke persoon die in regie komt wordt gevraagd/gemotiveerd zich vrijwillig door de GGD te laten screenen d.m.v. een sociaalpsychologisch onderzoek. De uitkomst van een screening kan dienstdoen als verwijzing naar (specialistische) zorg. Daarnaast biedt de screening een behandel- en begeleidingsadvies maar ook een bejegeningadvies voor de regisseur en interventieplegers. Op deze manier kan de best mogelijke hulp, zorg en begeleiding in het belang van- en aan de persoon in regie worden geboden.

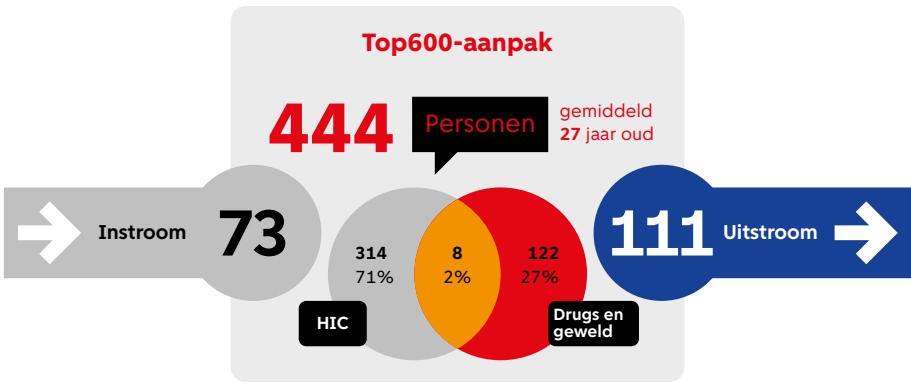
Nieuwe ontwikkelingen in 2022

De verjonging en verharding in de drugsriminaliteit brengt een groter risico met zich mee voor personen in regie (hierna: regiepersonen). Dat heeft ook impact op het werk van onze regisseurs en interventieplegers. In 2022 is binnen de Top600-aanpak op verschillende manieren aandacht besteed aan het thema veiligheid. Zo is er een werkwijze opgesteld hoe te handelen in het geval van signalen van een levensdreiging op een regie-

persoon. Daarbij is uitgewerkt wie binnen de aanpak waarvoor verantwoordelijk is, welke acties ondernomen moeten worden en hoe het best omgegaan kan worden met de ontstane situatie.

Regiepersonen dragen soms wapens en dat brengt risico's mee voor onze regisseurs. In 2022 hebben we verschillende maatregelen getroffen om deze risico's tegen te gaan, zoals het tijdig melden van wapenbezit bij de politie en het beschikbaar stellen van beveiligde ruimtes voor regiegesprekken. Daarnaast is in nauwe samenwerking met de Amsterdamse wapenaanpak geïnvesteerd in een verdere professionalisering van de regisseurs op dit vlak, onder meer met trainingen binnen de Vakontwikkeling. Deze zijn gericht op het vergroten van de handelingsbekwaamheid bij wapenproblematiek. In 2022 is ook gestart met de analyse van wapenincidenten waar personen in de Top600-aanpak bij betrokken waren. De verwachting is dat deze analyse in 2023 wordt afgerond en dat dit relevante inzichten biedt voor het veilig regievoeren.

Figuur 1: kerncijfers Top600, 2022

In 2022 is de expertise over de problematiek van de doelgroep doorgroeiers in de drugscriminaliteit verder vergroot. Op basis van de ervaringen die we in de Top600-aanpak op het gebied van drugs en geweld hebben opgedaan, is in nauwe samenwerking met de Aanpak Doorgroeiers de ‘Richtingwijzer lik op stuk-interventies’ ontwikkeld. De Richtingwijzer is een hulpmiddel voor regisseurs. Het is een overzicht van concrete interventies die zij kunnen gebruiken bij het voeren van regie. Deze samenwerking heeft onder andere geleid tot lik-op-stuk interventies gericht op het

doorbreken van het criminele ‘bedrijfsmodel’ en op het afpakken van clandestien verkregen vermogen.

Eind 2022 zaten er 444 personen in de Top600-aanpak met een gemiddelde leeftijd van 27 jaar. Van deze 444 voldeden in oktober 2022 314 personen aan de ‘high impact crime’ (HIC) (instroom) criteria, 122 aan de drugs en geweldscriteria (DG) en 8 personen voldeden aan beide sets criteria. In 2022 stroomden 73 personen in de Top600-aanpak en 111 personen stroomden uit de aanpak omdat ze niet meer voldeden aan de criteria.

Voorbeeldcasus Top600

De Amsterdamse Jody (gefingeerde naam) van 20 jaar heeft drie keer met een mes een winkel overvallen, iemand met veel geweld beroofd op straat en hij pleegt ook drugsdelicten. Het gaat niet goed met hem. Hij komt vaker niet dan wel opdagen bij zijn opleiding en heeft schulden. Zo dreigt hij steeds verder af te glijden. Op basis van zijn eerder gepleegde delicten stroomt Jody in 2020 in de Top600-aanpak in en krijgt hij een regisseur toegewezen.

De regisseur maakt om te beginnen een integraal plan van aanpak: welke problemen zijn er allemaal en wat is er nodig? Ook brengt zij de interventieplegers van de verschillende partnerorganisaties bij elkaar. Jody zelf wordt natuurlijk betrokken en met zijn instemming (dit is nodig omdat hij meerderjarig is) wordt ook zijn moeder betrokken bij het plan van aanpak. Jody woont nog thuis en heeft een goede band met zijn moeder en dat kan hem helpen.

De moeder van Jody is enorm geschrokken dat Jody in de aanpak zit. Ze geeft aan dat ze als alleenstaande ouder met twee banen onmogelijk zicht kan houden op wat haar kinderen doen als ze er niet is. Het preventief interventieteam (PIT) wordt ingezet omdat er ook minderjarige kinderen in het gezin wonen. Hoewel de moeder van Jody eerst wantrouwig is, is ze ook verbaasd hoeveel hulp en ondersteuning voor haar en haar kinderen beschikbaar is. Ze ervaart dat ze, ook met hulp van buiten, zelf regie kan blijven voeren over haar gezin, leven en huishouden.

In overleg met Jody wordt als eerste zijn schuldenproblematiek aangepakt. Een vast contactpersoon bij WPI en Puur Zuid helpen hem met een betalingsregeling bij het CJIB, een tijdelijke uitkering en toeleiding naar werk. Volgens het plan van aanpak volgt Jody ook een training in cognitieve vaardigheden bij de Reclassering. De regisseur motiveert Jody om de hulp als

een kans te zien en vertelt dat ook moeilijke gesprekken met zijn toezichthouder bij de Reclassering hem uiteindelijk zullen helpen.

De houding van Jody om zijn leven op de rails te krijgen wordt langzaam steeds serieuzer. Hij vindt de bemoeienis soms zwaar maar toont zich intrinsiek gemotiveerd om zijn toekomst in te vullen zonder criminaliteit. Hij heeft zijn straf uitgezeten, ervaart meer perspectief en ziet in dat hij zonder hulp wellicht was teruggevallen in zijn oude gedrag. Hij kan zijn schuldenregelingen betalen, heeft laten zien dat hij een uitkering daadwerkelijk gebruikt als vangnet en heeft inmiddels een baan, zodat hij zelfstandig kan functioneren. Zijn reclasseringstoezicht wordt positief afgerond. Jody komt dan al langere tijd niet meer in beeld bij politie en justitie. Ook bij de straatcoaches komt hij niet overlastgevend in beeld. Uiteindelijk voldoet hij niet langer aan de Top600-criteria en ontvangt in 2022 de uitstroombrief van de burgemeester.

Top400-aanpak

De Top400 biedt integrale persoonsgerichte regie aan jongeren van 12 tot 24 jaar die al meermaals door de politie zijn aangehouden als verdachte van een misdrijf, en bij wie bovendien meerdere zorgelijke signalen zichtbaar zijn. Zoals een justitiële maatregel, deel zijn van een geprioriteerde jeugdgroep, dealen van nepdope, verzuim van school en situaties van huiselijk geweld. Over deze jongeren bestaat de vrees dat zij zonder ingrijpen afglijden in de criminaliteit. Als gemeente, veilig-

heids- en zorgpartners zoeken we hierbij doorlopend naar de balans tussen niet onnodig ingrijpen en niet te lang wachten met ingrijpen als jongeren dreigen af te glijden in criminaliteit. In de Top400-aanpak zetten we positieve interventies in, gecombineerd met een snelle afhandeling van strafzaken. Jongeren blijven binnen de Top400 minimaal 2 jaar in regie. Hierdoor kunnen we langdurig aandacht besteden aan hun ontwikkeling. Net als bij de Top600 zetten we in op het verminderen van recidive, het werken aan toekomstperspectief

en het voorkomen van instroom door broertjes, zusjes of minderjarige kinderen.

Nieuwe ontwikkelingen in 2022

Net als in 2021 hebben we in 2022 een deel van de Top400-capaciteit meer preventief en wijkgericht én op scholen ingezet. Daarmee proberen we te voorkomen dat jongeren in de criminaliteit terecht komen. Zo zijn Top400-regisseurs ingezet ter ondersteuning van een lokaal netwerk rondom risicojongeren en bij overlastgevende groepen. Het gaat om jongeren die nog nauwelijks in aanraking zijn geweest met politie of soms al lichte delicten plegen, maar vooral voor ernstige overlast in de buurt zorgen. Regisseurs delen hier hun (forensische) expertise, ervaring met integraal en opgavegericht werken en hun netwerk.

Ook zijn een aantal Top400-regisseurs actief als Operationeel Team Schoolveiligheid (OTSV). Dit team adviseert v(s)o en mbo-scholen die te maken hebben met ernstige veiligheidsproblematiek, onder meer over het schoolveiligheidsplan, de samenwerking met lokale netwerkpartners, de aanpak van complexe casuïstiek en

over inhoudelijke thema's zoals wapens en drugscriminaliteit. In het schooljaar 2021-2022 heeft het OTSV tien v(s)o en mbo-scholen voorzien van een advies op maat en hen ondersteund bij de uitvoering van concrete maatregelen. Ook in schooljaar 2022-2023 ging het OTSV door met haar inzet.

De samenwerking met ouders was in 2022 ook een belangrijk onderwerp voor de Top400-aanpak. We trekken hierin op met verschillende gemeentelijke programma's zoals Weerbaar Amsterdam en de wapenaanpak. Zo heeft in 2022 een informatiebijeenkomst plaatsgevonden voor ouders met een kind in de aanpak. Verder is een samenwerking opgebouwd met een belangenorganisatie voor ouders met een kind in de aanpak en is gestart met de ontwikkeling van een animatie voor ouders en jongeren waarmee de aanpak beter wordt uitgelegd. In 2023 zetten we verder in op de versteviging van de samenwerking met ouders. Daarnaast is in het najaar van 2022 een onderzoek gestart naar de ervaringen van personen in de Top600 en Top400. De resultaten worden in 2023 verwacht.

Figuur 2: kerncijfers Top400, 2022

Ook hebben we in 2022 een verkenning gedaan naar de toevoeging van een instroomcriterium 'bezit en handel wapens' om in te spelen op toegenomen wapenproblematiek onder jongeren. In mei 2023 starten we een pilot van een jaar waarbij de Top400 wordt uitgebreid met dit instroomcriterium.

Eind 2022 stonden er in totaal 226 personen op de Top400-lijst. In 2022 zijn er 93 personen in de Top400-aanpak ingestroomd. Er zijn 67 personen uit de aanpak gestroomd en 24 personen zijn doorgestroomd naar de Top600. De gemiddelde leeftijd van de personen in de Top400 aanpak is 20 jaar.

Media-aandacht voor de Top400

In het najaar van 2022 verscheen de VPRO-documentaire 'Moeders'. Daarin vertellen vier moeders op indringende wijze over hun (veelal negatieve) ervaringen met de politie, hulpinstanties en ook met de Top400-aanpak. In de weken na het uitkomen van die film verscheen er ook in andere media kritische berichtgeving over de Top400. De aanpak zou jongeren op basis van lichte vergrijpen en zelfs zonder politie-antecedenten op de lijst zetten, stigmatiserend werken, ouders onvoldoende betrekken en te veel nadruk leggen op repressie.

In reactie op de media-aandacht heeft burgemeester Halsema namens de Stuurgroep Veiligheid en Zorg een brief naar de Amsterdamse gemeenteraad gestuurd. Daarin ging zij in op de kritiek, weerlegde zij de aannames over de aanpak die niet klopten en gaf ze aan dat wij als gemeente, veiligheids- en zorgpartners doorlopend zoeken naar de balans tussen niet onnodig ingrijpen en niet te lang wachten met ingrijpen als jongeren dreigen af te glijden in criminaliteit. Uit de wetenschap weten we dat een combinatie van factoren het risico verhoogt op crimineel gedrag later. Ook weten we dat integraal samenwerken tussen veiligheid en zorg de beste kans geeft op het voorkomen dat jongeren afglijden.

De brief sluit af met: "De Top400 is een sterk instrument om in te kunnen grijpen als jongeren complexe problemen hebben op het gebied van veiligheid én zorg en kan het verschil maken tussen een uitzichtloze toekomst in de criminaliteit en een positieve toekomst. Als partners staan wij daarvoor. Het tegengaan van recidive en het verbeteren van het toekomstperspectief van de jongere zijn daarbij steeds ons doel. Dat we moeten werken op transparante wijze en met oog voor mensen onderschrijven wij ook. Wij werken eraan om onze aanpak op dat vlak verder te verbeteren."

Voorbeeldcasus Top400

Melissa (gefingerde naam) komt op 18-jarige leeftijd in de Top400-aanpak. Ze wordt dan verdacht van diefstal met geweld, en bedreiging. Deze delicten pleegde ze toen ze nog minderjarig was, samen met een aantal jongens uit de buurt met wie ze optrekt. Melissa woont dan nog thuis bij haar moeder en haar broers en zusje. Haar vader kent ze niet. Ze loopt vaak weg van huis en gaat niet meer naar school. Jeugdbescherming, de intensieve forensische aanpak (IFA) en leerplicht zijn dan al bij haar betrokken.

De Top400-regisseur maakt samen met de partners een integraal plan van aanpak en voert regie op de uitvoering daarvan. Tijdens de aanpak wordt aan Melissa door de rechtbank jeugdreclassering opgelegd met als voorwaarde dat ze psychisch wordt onderzocht en behandeling accepteert. Melissa blijkt een licht verstandelijke beperking te hebben. De jeugdreclassering meldt haar aan voor begeleid wonen en passende ondersteuning. De Top400-regisseur ondersteunt jeugdbescherming hierbij en zorgt ervoor dat deze woonplek met begeleiding ook na de justitiële maatregel wordt voortgezet.

Melissa voelt zich gehoord in de gesprekken met haar IFA coach, toezichthouder van de reclassering en de Top400-regisseur. Ze neemt afstand van bepaalde 'foute' contacten en begint aan een opleiding gecombineerd met stage. Het lukt de regisseur, samen met de interventieplegers, een vervolgtraject qua wonen gefinancierd te krijgen. Melissa is dan al langer niet meer in beeld bij de politie. Na twee jaar in de Top400 ontvangt Melissa de uitstroombrief.

Programma Detentie en Terugkeer

Jaarlijks keren er gemiddeld 1.600 personen vanuit detentie terug naar Amsterdam. Om te zorgen dat de overgang van 'binnen' naar 'buiten' goed verloopt, wordt tijdens detentie een plan van aanpak voor terugkeer opgesteld en waar dat kan al ten uitvoer gebracht. Zo wordt de kans op een succesvolle terugkeer zo groot mogelijk en de potentiële criminele carrière doorbroken. Het verbeteren van het perspectief en motivatie tot gedragsverandering van de (ex-)gedetineerde zijn cruciaal.

In de gevangenis terechtkomen, heeft een forse impact op iemands leven. Deze periode kan – naast het straffen – ook de kans bieden om iemand te ondersteunen bij het maken van andere (positieve) keuzes. Vanuit het programma Detentie en Terugkeer geven we de werkwijze rondom (ex-)gedetineerden vorm. Dit doen we samen met gemeentelijke partners, Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), reclassering en andere straf- en zorgpartners.

Voor de personen die behoren tot een van de zogenaamde

aandachtsgroepen vindt integrale coördinatie op het plan van aanpak voor terugkeer uit detentie plaats. Een deel van de Amsterdamse gedetineerden valt binnen een van deze aandachtsgroepen. Het gaat dan bijvoorbeeld om personen in de Top600 of Top400, jeugdigen en een prioriteitsgroep, zoals jongvolwassenen met een maatregel Inrichting Stelselmatige Daders (ISD). Het plan van aanpak voor terugkeer wordt voor deze groepen integraal voorbereid door het Detentie en Terugkeerberaad (DTB).

Gedetineerde Amsterdammers die niet tot de aandachtsgroepen behoren, krijgen ook ondersteuning aangeboden. Medewerkers van de Frontoffice Detentie en Terugkeer (FO DT) bezoeken hen in detentie, om hen voor te lichten over de beschikbare voorzieningen op de leefgebieden en om hulpvragen van gedetineerden op te pakken. Ook zijn zij op vaste momenten in verschillende Penitentiaire Inrichtingen (PI's) en - als het nodig is - in Justiele Jeugdinrichtingen (JJI's) aanwezig om met gedetineerden in gesprek te gaan over hun re-integratie.

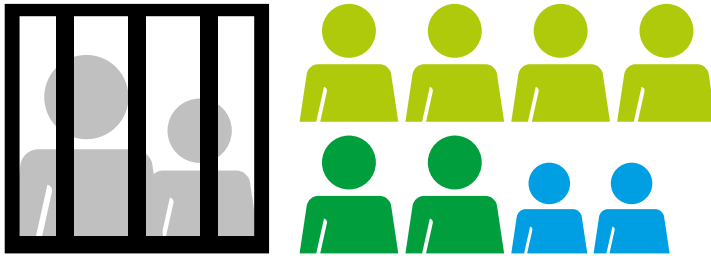
Voorbeeldcasus Detentie en Terugkeer

Olav (gefingerde naam) komt uit Amsterdam maar zit in Leeuwarden gedetineerd. De adviseur van Reclassering Nederland in Leeuwarden heeft het AcVZ benaderd om af te stemmen. Binnenkort komt hij vrij en hij kan instromen in het Detentie en Terugkeerberaad. De DTB-coördinator gaat bij eerdere Amsterdamse zorgpartners na welke informatie over Olav bij hen bekend is. Ook overlegt de coördinator met de reclassering in Leeuwarden. Op basis van dat gezamenlijke beeld stellen ze samen een advies op met als doel toezicht, behandeling en begeleid wonen en zoeken ze naar de meest passende plek.

Tijdens de laatste fase van detentie gaat Olav op intake, georganiseerd door de casemanager van de penitentiaire inrichting. De nieuwe toezichthouder in Amsterdam, die op verzoek van de DTB-coördinator al voor uitstroom door de reclassering wordt aangewezen, is ook bij de intake betrokken. Olav wordt geaccepteerd voor begeleid wonen, waar hij al snel na detentie terecht kan. Ook kan hij snel starten met zijn behandeling, die al tijdens detentie in gang is gezet. Zo maakt Olav een goede start na zijn detentie.

“We benutten detentie als impactmoment voor gedragsverandering”

Figuur 3: kerncijfers Detentie & Terugkeer, 2022

In 2022 heeft het AcVZ de terugkeer uit detentie gecoördineerd van 257 personen uit de Top600- of Top400-aanpak

Het Detentie en Terugkeerberaad heeft in 2022 voor 76 personen uit de zogeheten 'Prioriteitsgroep' een plan van aanpak op maat gemaakt of herzien.

In 2022 kwamen 176 Amsterdamse jongeren vrij uit detentie

In 2022 keerden ongeveer 1.600¹ volwassen gedetineerden terug naar de gemeente Amsterdam. Daarnaast kwamen er 176 Amsterdamse jongeren vrij (peildatum: 31 december 2022). In 2022 heeft het AcVZ de terugkeer uit detentie gecoördineerd van 257 personen uit de Top600-of Top400-aanpak. Daarnaast heeft het Detentie en Terugkeerberaad voor 76 personen uit de zogeheten Prioriteitsgroep een plan van aanpak op maat gemaakt of herzien.

¹ Dit betreft het gemiddelde van 2019-2021, het exacte aantal gedetineerden dat terugkeerde in 2022 is op peildatum 10 februari 2023 nog niet bekend.

Motivatietrajecten

Een groot deel van de Amsterdamse gedetineerden zit in JC Zaanstad gedetineerd. Het programma Detentie en Terugkeer en DJI organiseren (en co-financieren) daar verschillende motivatieprojecten. Ook wordt ingezet op het bevorderen van de deskundigheid van medewerkers die met personen uit de aandachtsgroepen werken. Deze projecten zijn gericht op het (verder) ontwikkelen van positieve eigenschappen, samenwerking en het verkrijgen van kracht om weerbaar te zijn tegen de verleidingen van de criminaliteit tijdens en na detentie. De nadruk ligt op het werken aan herstel en

de voorbereiding op de terugkeer in de maatschappij.

Doorbreken van criminaliteit tijdens detentie

Bij het project Doorbreken van criminaliteit tijdens detentie wordt ingezet op een gezamenlijke aanpak van criminaliteit tijdens detentie. De kans op recidive neemt namelijk toe naarmate gedetineerden minder goed werken aan hun re-integratie tijdens hun detentie. Het aanpakken van crimineel handelen tijdens detentie vraagt een lange adem. Sinds 2019 is gebouwd aan de samenwerking en is een aantal logische maatregelen genomen, zoals het anders inrichten van het vrijheidsproces, zodat JC Zaanstad

nu een melding krijgt van Politie Eenheid Amsterdam als een gedetineerde tijdens bijvoorbeeld verlof in aanraking komt met de politie. Maar er is ook een casuïstiekoverleg ingericht om signalen van crimineel handelen tijdens detentie te bespreken en dat heeft opgeleverd dat van jongeren onder de 18 jaar die contrabande binnen de gevangensmuren willen brengen altijd zorgmelding wordt gedaan. Een ander resultaat van het project is dat bij gedetineerden die bij binnenkomst meer dan 500 euro cash bij zich hebben door het OM wordt nagegaan of er slachtoffervergoedingen openstaan of dat het geld wellicht onderzocht kan worden in een witwasonderzoek.

Forensische Zaken

Onder de noemer Forensische Zaken schaarst het AcVZ al haar inspanningen op het gebied van personen met onbegrepen en onveilig gedrag, forensische jeugdhulp, en het ontsluiten van forensische expertise.

In de persoonsgerichte aanpakken van het AcVZ zitten veel personen met forensische problematiek. Onder forensische problematiek verstaan we (psychische) problemen in combinatie met grensoverschrijdend gedrag en justitiële contacten. Om de kans op recidive te verkleinen hebben deze personen zorg nodig. De samenwerking tussen (forensische) zorg, veiligheidspartners en de persoonsgerichte aanpak is dan cruciaal.

Personen met onbegrepen en onveilig gedrag (OOG)

Voor personen met onbegrepen en onveilig gedrag heeft het AcVZ twee persoonsgerichte aanpakken. Daarnaast zijn in 2022 de Levensloopaanpak en het Bestuurlijk Toezicht ontwikkeld. Het AcVZ faciliteert ook een netwerkoverleg voor een gecoördineerde aanpak van overlastgevende vreemdelingen.

De twee persoonsgerichte aanpakken zijn de Regionale Aanpak Overlastveelplegers (RAOVP) en de aanpak Verwarde Verdachten (VV). Het onderscheid tussen beide aanpakken wordt gemaakt door de 'vindplaats' van de casuïstiek. In de RAOVP stromen personen in die stelselmatig overlast veroorzaken in de openbare ruimte, met problematiek op het grensvlak van straf en zorg. In de aanpak VV kunnen personen instromen die meerdere malen voor een misdrijf zijn aangehouden terwijl zij volgens de politie in verwarde toestand verkeerden. Vanuit het AcVZ worden zogeheten OOG-regisseurs ingezet op deze casuïstiek.

Voor de persoonsgerichte aanpakken werken we nauw samen met de volgende kernpartners: Openbaar Ministerie, reclassering, Politie, NIFP, (forensische) GGZ, Spoedeisende Psychiatrie, GGD en de LVB-sector (LVB: licht verstandelijke beperking), die allen deelnemen aan de projectgroep OOG.

Regionale Aanpak Overlastveelplegers

Medio 2021 is de persoonsgerichte aanpak voor overlastveelplegers gestart. In

2022 zijn 12 personen in deze aanpak ingestroomd en per 31 december waren 19 personen in regie. Er zijn nog geen personen uitgestroomd, omdat de aanpak daarvoor nog niet lang genoeg bestaat (regie wordt voor minimaal twee jaar uitgevoerd).

De casuïstiek van de RAOVP komt binnen bij het AcVZ na opschaling vanuit de lokale aanpakken overlastveelplegers in de stadsdelen en Amstellandgemeenten. Als tijdens de triage bij het AcVZ blijkt dat het een complexe casus op het snijvlak van veiligheid en zorg betreft, kan de casus in regie worden genomen. Uitstroom vindt plaats als de persoon na twee jaar niet meer met overlastgevend gedrag wordt geregistreerd door de politie.

Verwarde Verdachten

Sinds 2017 bestaat in de Amsterdam de werkwijze ‘Verwarde Verdachten’. De werkwijze houdt in dat een verdachte die is aangehouden voor een misdrijf en volgens de politie verward gedrag vertoont op het cellencomplex wordt beoordeeld door de Spoedeisende Psychiatrie Amsterdam (SPA). De psychiater stelt een advies op dat met de officier van justitie wordt

besproken. Deze neemt het advies mee bij de afdoening van de strafzaak.

Twee keer per jaar, op 1 april en 1 oktober, wordt gekeken wie de afgelopen 5 jaar vaker dan één keer is gezien in de werkwijze en het voorgaande half jaar nog actief in beeld is gekomen bij de politie. Deze personen kunnen een regisseur van het AcVZ toegewezen krijgen als er geen sprake is van onlangs ingezette of lopende reguliere trajecten of een andere persoonsgerichte aanpak (PGA). De projectgroep OOG beslist of een regisseur wordt aangewezen of dat een andere interventie meer passend is.

In 2022 zijn 4 personen in deze aanpak ingestroomd en per 31 december waren 16 personen in regie. In 2022 zijn 4 personen uitgestroomd.

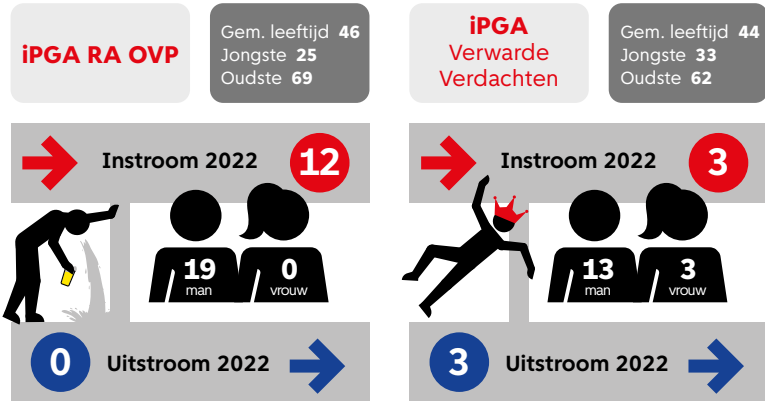
Voorbeeldcasus OOG

Hadi (gefingerde naam) reageert regelmatig agressief op politie-uniformen. Waardoor dat komt is onbekend, mogelijk door ervaringen in zijn land van herkomst of tijdens zijn vlucht naar Nederland. Hadi kampt met een alcohol- en drugsverslaving en komt regelmatig als ernstig overlastgevend in beeld bij de politie. Dat contact escaleert dan steeds. De OOG-regisseur laat in het systeem van de politie zetten dat Hadi dingen vaak niet zo goed begrijpt en dat hij agressief kan reageren als hij daardoor te veel onder druk wordt gezet. Zo kan de politie er rekening mee houden in de bejegening.

Hadi is rechtmatig in Nederland en ooit is hij op een crisisbed buiten Amsterdam terechtgekomen. Dit bed werd steeds voor hem vrijgehouden, en hij kwam daar regelmatig 'op adem'. Zijn gedrag veranderde hierdoor echter niet en de overlast duurde voort. Hij kon in die kliniek ook niet de juiste hulp krijgen, omdat hij specifieke zorg voor personen met een lichte verstandelijke beperking nodig had. Om een indicatie voor de juiste zorg te krijgen, moest hij aantonen dat de verstandelijke beperking voor zijn 18^e al was vastgesteld. Maar omdat hij op latere leeftijd naar Nederland was gekomen, en een IQ-bepaling in zijn eigen land niet gangbaar was, was het onmogelijk hieraan te voldoen.

De OOG-regisseur vindt uiteindelijk toch een weg naar een indicatie voor een kliniek waar wel de juiste zorg geboden kan worden. Daar wordt alleen als voorwaarde voor opname gesteld dat Hadi na de behandeling (van maximaal 2 jaar) doorgeplaatst moet kunnen worden naar een andere instelling voor langdurig(er) verblijf. Er was geen instelling te vinden die zich daar nu al aan wilde verbinden, vanwege onzekerheid van de financiering tegen die tijd. Na veel praten, inzetten van specialisten en deskundigen lukt het de regisseur Hadi onder te brengen in de Wet Langdurige Zorg, waarmee een levenslange financiering van de hulp en zorg die Hadi nodig heeft gefinancierd kan worden.

Figuur 4: kerncijfers Forensische Zaken, 2022

Figuren

- Totaal aantal personen op 31 december 2022 in de IPGA Verwarde Verdachten
- Totaal aantal personen op 31 december 2022 in de IPGA Regionale Aanpak Overlastveelplegers

- Instroomproces Verwarde verdachten in het kort, met aantallen van het laatste instroommoment (oktober 2022)

Levensloopaanpak

In samenwerking met Inforsa is het Actiecentrum Veiligheid en Zorg gestart met de implementatie van de Levensloopaanpak in de regio Amsterdam-Amstelland. In de levensloopaanpak zorgen we ervoor dat de ondersteuning en zorg verbetert voor personen die (potentieel) gevaarlijk gedrag vertonen als gevolg van een psychische stoornis, een verstandelijke beperking, een verslaving en/of een niet-aangeboren hersenletsel. Dit doen we door een langdurige, intensieve samenwerking rondom de casus tussen Inforsa en een OOG-regisseur van het AcVZ en met duidelijke afspraken tussen financiers, samenwerkingspartners, zorg- en veiligheidshuis en aanbieders van hulp, begeleiding en zorg. In de periode van september tot en met 31 december 2022 is dit voor zeven personen ingezet.

Bestuurlijk toezicht

Binnen de persoonsgerichte RAOVP en de aanpak Verwarde Verdachten is een subgroep te onderscheiden die alle zorg mijdt. Terwijl hun problemen op verschillende leefgebieden ervoor zorgen dat overlast in de openbare ruimte of voor omwonenden voortduurt. Zonder een drangka-

der kunnen ze niet richting zorg bewogen worden en de overlastfeiten zijn strafrechtelijk gezien niet ernstig genoeg om een justitieel kader te creëren. Er is dan weinig handelingsperspectief om de overlast te doen verminderen en het perspectief van de personen zelf te verbeteren.

In 2022 is in samenwerking met de directie Openbare Orde en Veiligheid en de directie Juridische Zaken van de gemeente Amsterdam een proces ontwikkeld op basis waarvan 'Bestuurlijk Toezicht' kan worden ingezet. Dit betreft de inzet van een bestuurlijke maatregel in combinatie met een hulpaanbod. Het gaat om personen die overlast veroorzaken waarvoor zij op grond van de Overlastwet een gebiedsverbod kunnen krijgen. Of personen die door ernstige en herhaaldelijke woonoverlast in aanmerking komen voor maatregelen op basis van de Wet Aanpak Woonoverlast. Door een zorgaanbod te doen bij oplegging van een bestuurlijke maatregel wordt de persoon gestimuleerd het zorgaanbod te aanvaarden. Meewerken met de zorg weegt mee in beslissingen over het voortzetten van de bestuurlijke maatregel.

In samenwerking met het Leger des Heils worden begin 2023 de eerste casussen gestart voor een pilot met een looptijd van een jaar. In deze periode zullen maximaal tien personen in de pilot opgenomen worden.

Vreemdelingen

Een substantieel deel van de overlastveelplegers is vreemdeling, oftewel geen wettig ingezetene van Nederland. Dit brengt specifieke uitdagingen met zich mee, zeker wanneer de vreemdeling onrechtmatig in Nederland verblijft en dus ook geen aanspraak kan maken op voorzieningen.

Het AcVZ faciliteert een casus-overleg voor de meest complexe overlastgevende vreemdelingen, waar met zorg, veiligheid en de vreemdelingenketen wordt bekeken wat nodig en mogelijk is om het perspectief (hier of in het land van herkomst) te vergroten. In 2022 zijn er in dit overleg 35 unieke casussen een of meerdere keren besproken. Op deze casussen is gezamenlijk 'beleid gemaakt' (denk aan alles inzetten op repatriëring, of juist een opvangplek aanbieden om te stabiliseren en dan aan terugkeer werken). Vervolgens wordt

gestuurd op uitvoering van dit beleid door alle partners.

Forensische Jeugdhulp

Levvel ontvangt van het AcVZ subsidie voor de uitvoering van de interventies Intensieve Forensische Aanpak (IFA) en een semi-residentiële variant van IFA ('R&B'). Deze interventies zijn gericht op jongeren met complexe problematiek die met justitie in aanraking komen. Met begeleiding en coaching worden deze jongeren geholpen hun leven beter op orde te krijgen en ze weg van criminaliteit te houden. In 2022 zijn 88 jongeren in IFA ingestroomd en 39 in R&B.

In 2022 is in opdracht van het AcVZ een module 'IFA-Jong' ontwikkeld, specifiek voor de doelgroep die op zeer jonge leeftijd al zeer verhard is in de criminaliteit. In 2023 wordt een samenwerking tussen IFA-Jong en het ADAMAS-netwerk van credible messengers opgezet.

Het AcVZ is vanuit de casuïstiek goed op de hoogte van de knelpunten in vraag en aanbod van forensische jeugdzorg in de stad. In 2022 voegde het AcVZ deze kennis toe aan het ontwikkeltraject van de gemeente Amsterdam

dat moet leiden tot een dekkend forensisch jeugdzorgaanbod.

Ontsluiten forensische expertise

Het Forensisch Netwerk bestaat uit ervaren behandelaren met forensische expertise en medewerkers van een gevangenis en de reclassering. Er zijn behandelaren met verschillende expertises, waaronder jeugdhulp, jeugd- en volwassen GGZ en LVB-zorg. Het Forensisch Netwerk komt wekelijks bijeen voor een spreekuur waarbij professionals hun vastgelopen casuïstiek kunnen inbrengen. Zo kan de forensische blik laagdrempelig ingeschakeld worden. Voor de professionals is dit van grote waarde, omdat deze schaarse expertise vaak nauwelijks beschikbaar is in de eigen organisatie.

In 2022 zijn 19 casussen behandeld tijdens het spreekuur. Daarnaast was het forensisch netwerk vertegenwoordigd in casuïstiekbesprekingen van Ouder en Kindteams (OKT) in de stadsdelen Zuidoost, Noord en Nieuw West.

Programma Weerbaar Amsterdam / Drugscriminaliteit

Het programma Weerbaar Amsterdam startte in 2019 – toen nog onder de naam Weerbare Mensen, Weerbare Wijken – als reactie op de almaar toenemende impact van drugscriminaliteit op het openbare leven. Het programma heeft als doel om de ontwrichtende werking van drugscriminaliteit op buurten en op kwetsbare mensen te verminderen en wijken en jongeren weerbaarder te maken tegen de aantrekkingskracht ervan.

Waar de afgelopen drie jaar in het teken hebben gestaan van inzicht verwerven, interventies en innovaties ontwikkelen en toetsen stond 2022 ook in het teken van evalueren. Wat hebben we de afgelopen jaren bereikt en hoe kijken we naar het vervolg? In het voorjaar van 2023 is een uitgebreide rapportage gepubliceerd.

Aanpak Doorgroeiërs

Doorgroeiërs in de drugscriminaliteit zijn personen die zowel een schakel zijn tussen de jonge aanwas en de zware georganiseerde criminaliteit als personen die een rol hebben bij het aantrekken van kwetsbare jongeren.

Gedurende twee jaar is actieonderzoek gedaan en is een in beginsel tijdelijke persoonsgerichte aanpak opgezet om meer zicht te krijgen op deze doelgroep en te kijken wat effectieve interventies zijn. Doel was doorgroei in (drugs)criminaliteit te voorkomen, wervingsprocessen te verstoren en de maatschappij te beschermen. De aanpak Doorgroeiërs was zowel maatregel binnen het programma Weerbaar Amsterdam als één van de actielijnen van het versterkingsplan aanpak ondermijning van het RIEC Amsterdam-Amstelland.

De aanpak is inmiddels geëvalueerd. Er zijn 40 personen in de persoonsgerichte aanpak ingestroomd en 9 weer uitgestroomd. Ze zijn allen man, gemiddeld 23 jaar en meestal thuiswonend. De meesten hadden geen dagbesteding, geen uitkering, wel schulden. Allen waren bekend bij justitie, 92% vanwege vermogensdelicten en 82% vanwege geweldsdelicten. Slechts 56% vanwege een drugsdelict. De doorgroeiërs die in het begin van het project in beeld kwamen zijn personen die veel onrust veroorzaken in de wijk en zichtbaar zijn op straat. Later in het

project zijn doorgroeiers ingestroomd die meer onder de radar opereren. Om deze personen in de aanpak te krijgen is een goede samenwerking met de recherche, stadsdeel en OM een vereiste.

Regie op de doelgroep doorgroeiers blijkt een zaak van de lange adem. Het gaat om moeilijk bereikbare personen, die overheidsbemoeienis afwijzen en geen motivatie hebben om te stoppen met voor hen lucratieve criminele activiteiten. Toch doen zich bij de meeste doorgroeiers momenten voor dat ze open staan voor contact. Dan moet de regisseur er zijn. Het is enkele keren gelukt om iemand uit het drugsmilieu te krijgen en dat had meteen positieve invloed op de wijk waar deze doorgroeiers actief waren.

De aanpak krijgt een vervolg. De toegevoegde waarde van de aanpak is dat deze is gericht op de verbindende schakel tussen de jonge aanwas en de zware georganiseerde criminaliteit. Wanneer de schakel eruit wordt gehaald, verzwakt het netwerk. Daarom is het van belang om een team van speciaal getrainde regisseurs te behouden en de samenwerking

met recherche, Reclassering, RIEC, OM, DJI en andere partners verder te verstevigen. Dit zal in 2023 verder vorm krijgen.

Credible Messengers

In 2022 is veel aandacht besteed aan de doorontwikkeling van het credible messenger-netwerk, dat zichzelf ADAMAS heeft genoemd. Credible messengers begeleiden jongeren op een pad weg van de (drugs)criminaliteit. Zij werken gezamenlijk aan projecten om jongeren perspectief te bieden en voorzien organisaties in het zorg- en veiligheidsdomein van advies over de leefwereld van jongeren. Ook brengen zij via verschillende kanalen verhalen naar buiten over dat criminaliteit niet loont. Eind 2022 hadden ruim 40 credible messengers met verschillende achtergronden en uit verschillende Amsterdamse wijken een speciaal opleidings-traject doorlopen.

In de herfst van 2022 is een evaluatie uitgevoerd door Femke Kaulingfreks, lector Jeugd en Samenleving aan de Hogeschool Inholland, om meer zicht te krijgen op de werkzame elementen en aandachtspunten van zowel het opleidingsprogramma en het zomerprogramma voor jongeren,

als van het netwerk zelf. Uit deze evaluatie blijkt onder andere dat het opleidingsprogramma bijdraagt aan de eigen ontwikkeling van de credible messengers, waardoor ze ook beter in staat zijn om anderen te bereiken en te steunen. Uit de evaluatie kwam ook een aantal dilemma's en aandachtspunten, waarmee we aan de slag gaan.

In ADAMAS op eigen benen komen staan. Ook zal het opleidingstraject in 2023 doorgaan, om uiteindelijk een netwerk van zo'n 100 credible messengers te hebben.

In de zomer van 2022 organiseerden credible messengers samen een drie weken durend zomerprogramma voor een groep van 13 jongens tussen de 15 en 20 jaar, om hun een passende dagbesteding aan te bieden in een periode waarin de scholen gesloten waren.

Al deze jongens zijn eerder in aanraking geweest met jeugd-criminaliteit en voor allen was het reguliere jongerenwerk of sportbuurtwerk onvoldoende passend. Ze komen niet graag op regelmatige basis in buurthuizen of sportcentra in hun eigen wijk

omdat ze daar anderen tegen zouden kunnen komen met wie ze rivaliteit of conflicten ervaren, of in het verleden hebben ervaren. De initiatiefnemers nodigden jongens uit hun eigen netwerk uit van wie ze wisten dat ze graag andere keuzes, weg van de criminaliteit, wilden maken, maar die de skills en het netwerk misten om dat te doen. Drie dagen per week werkten ze samen gedragsverandering door o.a. het schrijven en opnemen van muziek, samen koken en waren er ontmoetingen met inspirerende gasttrainers.

Virtual Reality-tool

Een van de innovatieve highlights binnen het programma Weerbaar Amsterdam is de inzet van een VR-tool. Samen met Garage2020, Enliven en jongeren is een VR-game ontwikkeld waarin jongeren een uitdagende, voor hen herkenbare situatie op straat ervaren. Hierbij kunnen ze uit een aantal opties kiezen, waaronder die waarbij ze een mes bij zich dragen. Door deze game worden jongeren zich bewust van de risico's van het dragen van messen, denken ze na over alternatieven en wie ze kunnen benaderen voor hulp. Deze VR-tool wordt samen met het lespakket 'Mes

Less' aangeboden aan scholen. Dit kan worden gebruikt om het gesprek over messengeweld te starten.

Buurtrechter Venserpolder

De buurtrechter Venserpolder is een initiatief van de rechtbank Amsterdam en de gemeente Amsterdam, samen met de politie en het Openbaar Ministerie. Met de buurtrechter willen deze partijen het recht zichtbaarder en toegankelijker maken voor de bewoners van de wijk Venserpolder. Ook zet de buurtrechter zich in voor duurzame oplossingen voor de problemen waar individuele wijkbewoners mee te maken hebben. De verwachting is dat dit uiteindelijk zal bijdragen aan een meer weerbare en leefbare wijk en meer vertrouwen van de bewoners in het recht en in overheidsinstanties. Binnen de gemeente Amsterdam is de buurtrechter ingebed in het programma Weerbaar Amsterdam van het AcVZ.

In januari 2022 zijn de zittingen en preventieve gesprekken bij de Buurtrechter van start gegaan. Er zijn inmiddels 20 incassozittingen gehouden waarbij 117 personen zijn opgeroepen. Ongeveer de helft is naar de zitting gekomen en in meer dan driekwart van de zaken is een afbetalingsregeling bereikt. Daarnaast zijn er 17 strafzittingen geweest, waarbij 32 personen zijn gedagvaard.

Op dit moment is er een team van 5 vaste buurtrechters. De buurtrechters en de twee betrokken officieren van justitie ervaren dat mensen bij de buurtrechter vaak opener zijn over hun situatie dan bij reguliere zittingen.

In de zomer van 2023 zal een evaluatie van de Buurtrechter in Venserpolder worden afgerond. Die zal de leidraad worden voor eventuele uitbreiding van de Buurtrechter naar andere stadsdelen.

Programma tegen Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld

Vanwege toenemende zorgen over meiden en jonge vrouwen in Amsterdam die te maken hebben met seksueel grensoverschrijdend gedrag, seksuele intimidatie en seksueel geweld is begin 2020 het programma tegen Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld (SISG) gestart. Sindsdien is op verschillende manieren gewerkt aan het voorkomen en het beschermen van (potentiële) slachtoffers van seksuele intimidatie en seksueel geweld.

Doel van het programma

Het programma SISG is een veelomvattende aanpak om seksuele intimidatie en seksueel geweld in de stad tegen te gaan, zowel offline als online. Het programma heeft als doel om seksuele intimidatie en seksueel geweld beter te voorkomen en te bestrijden, slachtoffers eerder en effectiever te helpen, meer inzicht te krijgen in de problematiek en Amsterdammers bewuster te maken van het probleem en de hulpmogelijkheden.

Om deze doelen te bereiken zet het programma SISG in op de volgende pijlers:

1. Het versterken van de (lokale) samenwerking en het bestaande (hulp)aanbod.
2. Bewustwording vergroten en agenderen van de problematiek.
3. Inzicht in de problematiek vergroten en op basis daarvan innovatieve interventies ontwikkelen.
4. ROSA-aanpak: eerder bereiken, hulp bieden en regie voeren op slachtoffers met zeer complexe meidenproblematiek in de meest complexe omstandigheden.

Een belangrijk uitgangspunt in de aanpak van het programma SISG is dat de inspanningen van het programma (in)direct bijdragen aan het verbeteren van de omstandigheden van slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Het programma SISG heeft daarom een dynamische opzet en kan waar nodig worden bijgesteld om de grootste impact voor (potentiële) slachtoffers van seksuele intimidatie en seksueel geweld te bereiken.

Het programma SISG werkt intensief samen met verschillende partners. Zo is gezorgd voor goede aansluiting op de programma's Weerbaar Amsterdam, Top600/Top400, Masterplan Zuidoost, Nationaal Programma Samen Nieuw-West, de Regioaanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, de schoolveiligheidsaanpak en de Digitale Stad. Daarnaast werkt het programma nauw samen met allerlei (lokale) zorg- en veiligheidspartners en partners in het sociaal domein. Het uitgangspunt is om voort te bouwen op bestaande samenwerkingsrelaties en (effectieve) activiteiten, die zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten en daarnaast gezamenlijk op te zetten wat extra nodig is.

Ontwikkelingen in 2022

In 2022 bleek de urgentie om seksuele intimidatie en seksueel geweld aan te pakken onverminderd actueel. Er was veel media- en politieke aandacht voor dit gevoelige thema, met name over misstanden bij het televisieprogramma *The Voice of Holland*, bij voetbalclub Ajax en bij de studentenvereniging A.S.C./A.V.S.V. Deze misstanden en het maatschappelijke debat dat hierop volgde bevestigde

wederom dat (seksueel) grensoverschrijdend gedrag overal in onze samenleving voorkomt. In 2022 was een toename aan meldingen en (hulp)vragen bij verschillende organisaties zichtbaar. Mogelijk kwam dit door de grote hoeveelheid aandacht voor de eerdergenoemde misstanden. Zo ontving het Centrum Seksueel Geweld Amsterdam-Amstelland een explosieve groei aan hulpvragen. Hierdoor konden slachtoffers niet altijd direct passende hulp krijgen en dreigden wachtlijsten te ontstaan.

Steeds zichtbaarder en duidelijker wordt ook de problematiek rondom opvang- en woonbehoeften voor jonge vrouwen in zeer kwetsbare omstandigheden die te maken hebben met (herhaald) seksueel geweld. Het gaat daarbij met name om het niet goed kunnen organiseren van tijdige, effectieve en efficiënte woonzorg. In een instabiele woonsituatie blijkt het ook op andere leefgebieden (schuldhulp, behandeling, dagbesteding, etc.) vaak niet te lukken om positieve stappen te zetten. Hierdoor verergeren de problemen van deze jonge vrouwen. Dit heeft ernstige gevolgen voor de levens van deze vrouwen.

De ROSA-aanpak

Een belangrijk onderdeel van het programma SISG is de ROSA-aanpak. Daarmee wordt één van de doelen van het programma bereikt: het eerder bereiken en helpen van slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. De ROSA-aanpak richt zich op meiden en jonge vrouwen in de meest kwetsbare omstandigheden, en bestaat uit twee onderdelen:

1. ROSA-integrale persoonsgerichte aanpak (ROSA-ipga) voor jonge vrouwen in de meest complexe omstandigheden.
2. ROSA-stadsdelenaanpak (voorheen Netwerkaanpak) om meiden en jonge vrouwen eerder te signaleren en laagdrempelig hulp te bieden.

1. ROSA-integrale persoonsgerichte aanpak (ROSA-ipga)

Sommige jonge vrouwen hebben te maken met zeer complexe (multi-)problematiek: er is bijvoorbeeld sprake van trauma, verslaving, huisvestingsvraagstukken, schulden en risicovol seksueel gedrag. Om uit deze veelal uitzichtloze omstandigheden te komen en (herhaald) slachtofferschap van seksueel

geweld te voorkomen, hebben deze jonge vrouwen intensieve en vasthoudende hulp en een vertrouwensband nodig. Daarom krijgt een jonge vrouw (18+) met complexe multi-problematiek sinds 2021 een ROSA-regisseur toegewezen.

De ROSA-regisseur kan bij een casus met complexe problematiek ingezet worden om 1) de inzet van betrokken partijen te coördineren (procesregie), 2) langdurig te adviseren (adviesregie) of 3) om eenmalig advies te geven of door te verwijzen (consult).

In 2022 hebben 25 vrouwen voor procesregie of adviesregie in de ROSA-ipga gezeten. In 2022 zijn 14 vrouwen uitgestroomd. In 2022 hebben de ROSA-regisseurs voor 35 casussen van allerlei scholen, zorg-, veiligheids- en partners uit het sociaal domein advies gegeven of meegedacht.

2. ROSA-stadsdelenaanpak

De casuïstiek uit de ROSA-ipga laat zien hoe groot de impact van slachtofferschap van seksueel geweld kan zijn en hoe complex de problematiek kan worden. Als interventies niet tijdig worden ingezet is een verhoogd risico dat klachten verergeren of chronisch worden, of dat een nieuw trauma kan ontstaan. Ook kan het (te) laat inzetten van hulp gevolgen hebben voor de verdere sociaal-emotionele ontwikkeling, en worden de omstandigheden waar de vrouwen in verkeren vaak uitzichtloos. Dit maakt ook dat behandeling op een later moment vaak zwaarder is. Deze inzichten bevestigen de noodzaak om meiden en jonge vrouwen eerder te signaleren en te helpen.

De ROSA-stadsdelenaanpak is opgezet om dat daadwerkelijk te kunnen doen. De ROSA-stadsdelenaanpak is inmiddels in alle stadsdelen in verschillende fasen actief. In sommige stadsdelen is de aanpak pas net gestart en in andere al langere tijd bezig. De aanpak richt zich op:

- Het vroegtijdig signaleren van meiden en jonge vrouwen van 13 tot 24 jaar in kwetsbare posities, en waar nodig door

middel van concrete acties geholpen door de stadsdelen, de politie, zorginstanties en andere partners in de wijk.

- Het laten doorstromen van meiden en jonge vrouwen met meervoudige en complexe problematiek op het snijvlak van veiligheid en zorg naar de ROSA-ipga.
- Het signaleren van trends en daar indien mogelijk (preventieve) activiteiten op ontwikkelen. Bijvoorbeeld deskundigheidsbevordering aan professionals of seksuele voorlichting aan jongeren.

In 2022 zijn door de betrokken partijen 82 jonge vrouwen in kwetsbare posities gesignaleerd en hebben zij de nodige hulp ontvangen. Dit gaat vooral om jonge vrouwen uit de stadsdelen Nieuw-West en West, waar de aanpak al langer loopt en de aanpak al wordt doorontwikkeld.

De aanpak van Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Vanuit het AcVZ leveren we een bijdrage aan het voorkomen, stoppen en duurzaam beëindigen van Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (hierna: HGKM). Omdat zowel de veiligheidspartners als zorgpartners

onderdeel zijn van het netwerk focust het AcVZ daarbij op maatregelen waar behalve gemeente en zorgpartijen ook politie en justitie bij nodig zijn. Denk aan het Tijdelijk Huisverbod (THV) en het aanbod gericht op plegers van huiselijk en seksueel geweld.

Doorontwikkeling Tijdelijk Huisverbod

Het THV geeft de burgemeester de bevoegdheid om een persoon die (vermoedelijk) huiselijk geweld pleegt, tijdelijk (maximaal 28 dagen) de toegang tot zijn woning te ontzeggen. Het doel van het THV is het voorkomen van (verdere) escalatie en het op gang brengen van noodzakelijke hulpverlening gericht op het voorkomen van herhaling. Het THV is dus een belangrijk instrument om geweld achter de voordeur te stoppen.

In 2022 zijn er 201 THV's opgelegd. Bureau Van Montfoort heeft in 2022 in opdracht van de Amsterdam-Amstelland gemeenten onderzoek gedaan naar de inzet van het THV. Uit het onderzoek volgt dat de effectiviteit van het THV hoog is. In 70% van de gevallen is sprake van afname van de directe geweldsdreiging en in 38% komt ook de veiligheid op

de langere termijn in beeld. De aanbevelingen uit het rapport zijn omgezet in verbetermaatregelen. Zo willen we het aantal THV's verhogen en de inspanningen intensiveren, zodat het effectieve instrument vaker en gericht kan worden ingezet. Daarnaast zorgen we voor een betere aansluiting met het strafrecht en mogelijkheden voor tijdelijke opvang van plegers, zodat hulpverlening sneller op gang komt.

Versterken Plegeraanpak Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld

Het (door)ontwikkelen van een (bewezen) effectieve en integrale plegeraanpak is binnen zowel de Regioaanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2020-2024 als binnen het programma tegen Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld een belangrijke ambitie. Aandacht voor alle betrokkenen, inclusief specifieke aandacht voor de pleger, kan herhaling van geweld immers voorkomen en hardnekkige patronen doorbreken.

In 2022 hebben we geïnventariseerd hoe het zorgaanbod voor plegers er in de regio Amsterdam uitziet en of dit toereikend is. Het eerste beeld is dat het bestaande aanbod onvoldoende toereikend is. Vanuit de programma's HGKM en SISG hebben we Regioplan gevraagd om het aanbod te analyseren, te onderzoeken welk aanbod nog ontbreekt en te verkennen hoe we de plegeraanpak kunnen versterken. Dit onderzoek wordt in 2023 afgerond.

Contextgerichte aanpak criminele netwerken

Er zijn sterke criminele (drugs) netwerken actief in Amsterdam, waarvan een aantal boven-regionaal of zelfs internationaal opereren. Onderzoek van Bureau Beke en de politie - in opdracht van het Actiecentrum Veiligheid en Zorg - heeft een netwerk van 156 personen in Osdorp-Oost in beeld gebracht die 'in context' met elkaar criminaliteit plegen (of mogelijk maken) en die een gesloten wereld met elkaar in stand houden met een zeer negatieve invloed op de wijk. Op basis van deze informatie is het AcVZ in 2022 samen met de partners begonnen met het ontwerpen van een aanpak van criminele systemen als geheel, waarin alle instrumenten waarover de stad en haar partners beschikken om dit netwerk duurzaam te doorbreken het 'contextgericht' worden ingezet. De methodiek die we in deze wijk ontwikkelen moet in de toekomst ook inzetbaar zijn voor andere wijken in stadsdeel Nieuw-West en andere delen van de stad. Een systeemaanpak dus, ofwel een 'contextgerichte' aanpak. Dat betekent dat we het hele instrumentarium aanwenden waarover we als overheid

beschikken, zowel preventief als repressief en een combinatie daarvan. Denk aan de (persoonsgerichte) aanpakken en andere interventies van het AcVZ, de groepsaanpak van het stadsdeel, interventies vanuit de partners van het RIEC, vanuit het sociaal domein, vanuit de jeugdhulp (o.a. met expertise op LVB-problematiek), preventieve interventies (o.a. ten aanzien van beschermende factoren) en uiteraard opsporing en vervolging. De ambitie is dat het netwerk blijvend wordt verstoord en minder impact heeft op de wijk. Daarbij is van belang te noemen dat dit een langjarig programma is: resultaten zullen niet snel zichtbaar worden, en zijn bovendien niet altijd in cijfers uit te drukken. Inzet en prioriteiten worden zo nodig gaandeweg bijgesteld en gedurende de aanpak kunnen verbeteringen en aanpassingen worden gedaan passend bij de actualiteit en inzichten van dat moment. Bij innovatie hoort immers uitproberen en bijstellen.

Nationaal Programma Samen Nieuw-West

De problematiek in Osdorp-Oost is taai. Criminaliteit en overlast in de wijk hangen samen met verouderde en niet passende huisvesting, multiproblematiek in gezinnen en (kansen)armoede. Een duurzame verbetering van de buurt (en van het hele stadsdeel Nieuw-West) vergt dan ook ingrijpen op al die terreinen. Daarvoor is het Nationaal Programma Samen Nieuw-West gestart met als doel om in twintig jaar te realiseren dat ieder kind in Nieuw-West een goede ontwikkeling, passend werk, een eigen woning en een veilige leefomgeving heeft. Uitgangspunten zijn een langjarige inzet, het versterken en samenbrengen wat er al gebeurt en het wegnemen van eventuele juridische of organisatorische barrières.

De Contextgerichte Aanpak Criminele Netwerken is benoemd als een van de doorbraken in het Nationaal Programma Samen Nieuw-West. Doel van die doorbraak is om verbetering van de veiligheid in de wijk als geheel te bewerkstelligen. Dat doen we met acties die laten zien dat misdaad niet loont en ernstige overlast niet wordt geduld, in combinatie met positieve ontwikkelingen die bewoners vertrouwen geven en een veilige kansrijke buurt versterken.

Persoonsgerichte aanpak Radicalisering

Binnen het Programma Radicalisering en Extremisme van de gemeente Amsterdam is een van de onderdelen de iPGA-R: persoonsgerichte regie voor personen met (een risico op) geweld op basis van extremistisch gedachtegoed. De iPGA-R wordt uitgevoerd door regisseurs die verbonden zijn aan het AcVZ. Signalen komen binnen via het Steunpunt Radicalisering (SPR).

De iPGA-R

Binnen de iPGA-R zijn OOV, politie, OM, Raad voor de Kinderbescherming, Reclassering Nederland (namens de 3RO), GGD, WPI en de Amstellandgemeenten de kernpartners vertegenwoordigd. De iPGA-R richt zich op alle vormen van extremisme (links-, rechts-, milieu -, dierenrechten-, islamitisch- en anti-overheidsextremisme). De werkwijze van de iPGA-R is gebaseerd op het regiemodel van de Top600 en sluit goed aan bij de overige persoonsgerichte aanpakken vanuit het AcVZ.

Figuur 5: kerncijfers iPGA-R, 2022

Op 2 januari 2023 zitten er 24 personen in de iPGA-R. Op 2 januari 2022 waren dit 37 personen: in 2022 zijn 5 personen ingestroomd en 18 personen uitgestroomd. Het gaat om diverse vormen van radicalisering en extremisme. De meerderheid van de opgenomen personen zit in de aanpak vanwege signalen van islamitisch extremisme. We zien de afgelopen twee jaar echter ook instroom voor rechts- en anti-overheidsextremisme. Aan de hand van de aanbevelingen van de Commissie van Toezicht die in 2021 onderzoek deed naar de iPGA-R is in 2022 gewerkt aan het doorontwikkelen van het uitvoeringsbeleid van de aanpak.

Online leefwereld

In 2022 zijn social media niet meer weg te denken uit het leven, met name dat van jongeren. Gemeenten en netwerkpartners hebben echter onvoldoende zicht op de online wereld. In de eerste plaats hebben gemeenteambtenaren zeer beperkte bevoegdheden om preventief online aanwezig te zijn en te signaleren. En daarnaast ontwikkelen online trends en fenomenen zich razendsnel, waardoor actuele kennis over de online leefwereld bij veel professionals ontbreekt. Het is nodig om meer zicht te krijgen op de online wereld en beter aan te sluiten op de belevingswereld van de doelgroepen waar we voor werken.

Verkenning

In het Amsterdamse zorg-, veiligheids- en sociaal domein is de ambitie uitgesproken om tot een gezamenlijk plan te komen voor wat er in de online omgeving van jongeren nodig en mogelijk is. Zo is binnen het AcvZ in 2022 een verkenning uitgevoerd over hoe op uitvoerings- en beleidsniveau de online leefwereld efficiënter geïntegreerd kan worden.

De opvolging van deze verkenning wordt in 2023 verder ontwikkeld, waarbij hoofdzakelijk wordt ingezet op het opdoen en verspreiden van kennis. Zo wordt, bijvoorbeeld, in de Top600 en Top400 aanpak onderzocht in hoeverre personen in de aanpak betrokken zijn bij online vormen van criminaliteit en wat voor eventuele maatregelen daaruit kunnen volgen.

Kennisbevordering

Het AcVZ heeft in 2022 geïnvesteerd in kennisbevordering en het vergroten van het bewustzijn van professionals. Zo zijn de regisseurs in de Vakontwikkeling geïnformeerd over actuele trends en fenomenen, zoals bijvoorbeeld drillrap, online seksueel geweld en online radicalisering. Het delen van kennis wordt in 2023 doorgezet en uitgebreid.

Treiteraankpak

De Treiteraankpak bestaat sinds 2013 en is in 2016 ondergebracht bij het AcVZ. De aanpak heeft als doel extreme overlast en intimidatie in de woonomgeving tegen te gaan. Het gaat dan niet om 'gewone' burenruzies, maar om langdurige, ernstige overlast. Daarbij is sprake van 'eenduidig' slachtofferschap, gericht tegen één of meerdere specifieke personen of huishoudens. De aanpak is erop gericht om de treitersituatie te beëindigen en te voorkomen dat het slachtoffer zich genooddaakt voelt om te verhuizen. De bescherming van het slachtoffer staat hierbij voorop, maar het kernteam kijkt ook altijd naar de situatie van dader.

In de Treiteraankpak werkt de gemeente Amsterdam samen met GGD, politie, Openbaar Ministerie, corporaties en zorgpartners. Ook is vanuit de aanpak oog voor nazorg aan slachtoffers. In 2022 zijn 63 signalen ontvangen van potentiële nieuwe treiterzaken en waren 195 treiterzaken in behandeling.

De regie voor de afzonderlijke treiterzaken ligt bij de stadsdelen. Het AcVZ faciliteert en ondersteunt hierin, onder andere door het leveren van kennis en expertise, het signaleren van systeemfouten en, indien nodig, het benutten van de korte lijnen met de burgemeester en andere bestuurders. De treiterregisseurs en informatiemakelaars nemen deel aan de Vakontwikkeling die door het AcVZ geboden wordt.

Inmiddels is de aanpak op lokaal niveau goed ingebed in de Meldpunten Zorg- en Woonoverlast. Het AcVZ heeft momenteel nog een coördinerende rol. Maar om de bestuurlijke ophanging in lijn te brengen met de huidige praktijk wordt de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor treiterzaken in 2023 naar verwachting belegd bij de stadsdelen.

Voorbeeldcasus Treiteraankpak

Het Meldpunt Zorg en Woonoverlast (MZWO) krijgt in korte tijd meerdere meldingen vanuit een portiekgebouw. Een man intimideert zijn burens. Zijn wangedrag bestaat uit het stelselmatig dreigen met geweld, uitschelden en provocaties, zoals het opzettelijk hard bonken tegen eigen muren en plafond of op de voordeur van bewoners. De man confronteert zijn medebewoners op verbaal agressieve manier als hij geluidsoverlast ervaart. De burens in het portiek zijn bang en vrezen voor hun leven omdat de dader niet aanspreekbaar is op zijn gedrag.

Binnen twee maanden zijn de feiten helder en wordt de man waarover gemeld aangemerkt als dader in de Treiteraankpak. De treiterregisseur en de informatiemakelaar zorgen dat er een plan van aankpak komt. Uit een buurtonderzoek blijkt dat de dader daar al jaren woont. Hij staat in de buurt ook bekend als een hartelijk mens met een sterke persoonlijkheid. De regisseur komt erachter dat een traumatisch verleden bijdraagt aan de agressie. Complicerende factor is het feit dat bij de slachtoffers in het portiek bekend is dat de dader een strafblad heeft én heeft vastgezet. Uit onderzoek in de woning blijkt bovendien dat slechte isolatie een rol speelt bij de door de man ervaren geluidsoverlast. De agressie lijkt begonnen na een recente verbouwing bij de burens.

In gesprek met de dader geeft de man aan dat hij kan reflecteren op de situatie en dat hij zijn gedrag wil veranderen. Hij voelt zich net zo goed slachtoffer en ervaart dat hij niet geaccepteerd wordt door de nieuwe burens. Als de man de regisseur informeert over de komst van een kind en de wens om buiten Amsterdam opnieuw te beginnen, wordt besloten een Laatste Kans aanbod buiten de stad te organiseren. In goed overleg wordt er een gezinswoning met tuin aangeboden waarbij de dader de verplichting voor hulp en zorgverlening aangaat. Daarbij wordt duidelijk gemaakt dat mocht de dader zich opnieuw schuldig maken aan wangedrag of intimidatie de woningcorporatie alsnog een ontruimingsprocedure zal starten. De man neemt het aanbod aan en de rust in de wijk keert terug.

Colofon

Redactie Sofie Sloot en Merel Baracs

Vormgeving en opmaak Vorm de Stad, Amsterdam

Fotografie Omslag en colofon:

Dylann Hendricks en Ryunosuke kikuno - [Unsplash.com](https://www.unsplash.com)

AcVZ congres: Paul Tolenaar

Amsterdam september 2023

